

A large, faint, stylized cross graphic is centered in the background. It is composed of a vertical line and a horizontal line that intersect, with the lines having rounded ends. The cross is light blue and spans most of the width and height of the upper half of the page.

Pastorale uitdagingen voor de parochie

APRIL 2021

Pastorale uitdagingen voor de parochie¹

De bedoeling van deze tekst

Deze oriëntatietekst formuleert een aantal suggesties om de parochie in de parochie te vernieuwen, om haar open en krachtig te maken.

De voornaamste vraag daarbij is: welke stappen – grote, maar vaker nog kleine – kunnen we zetten om de klassieke parochiepastoraal een meer *missionair* elan te geven? De parochie bestaat immers niet voor zichzelf, maar met het oog op deze wereld. Ze is gezonden om in deze tijd een uitnodigend teken te zijn van Gods genegenheid. Daartoe zal de parochie alles aanbieden wat nodig is om christen te worden en om christen te blijven, en dat voor mensen uit een hele regio. Dat is haar meest wezenlijke opdracht. Deze zending vandaag opnemen, midden een pluralistische cultuur, vraagt overwogen keuzes en soms ook een echte hervorming van structuren en programma's. Dat is wat ook paus Franciscus al uiteenzet in *De vreugde van het evangelie*, zijn exhortatie uit 2013.

Wat deze missionaire omslag voor parochies betekent, werd uitgebreid geschetst tijdens eerdere vormingsdagen voor parochieploegen. We verwijzen naar de impuls 'De nieuwe parochie is een missionaire parochie' (2019) (Zie ook op de website van CCV: <https://www.kerknet.be/ccv-gent/artikel/de-nieuwe-parochie-een-missionaire-parochie>).

De parochie is dus de kleinste gemeenschap waarbinnen alle pastorale uitdagingen op een kwaliteitsvolle en vitale wijze uitgebouwd kunnen worden. Natuurlijk bepalen administratieve, logistieke, financiële en organisatorische keuzes mee de vitaliteit van de parochiepastoraal, maar hier beperken we ons tot de *verkondiging*, de *liturgie* en de *diaconie*. Er valt veel voor te zeggen om ook de pijler *gemeenschapsofbouw* daaraan te verbinden. We hebben ervoor gekozen hem in de drie andere kernopdrachten te verweven.

Deze tekst is op de eerste plaats een handreiking voor de parochieploeg. Hij verwoordt een perspectief voor de hele parochie en daagt daarmee de parochieploeg als *beleidsploeg* uit.

Tegelijk is de tekst ook bedoeld voor de *dekenale ploeg*. Die tracht immers om, in wisselwerking met de parochieploegen, de pastorale vernieuwing binnen het dekenaat te ondersteunen, waarbij parochies gefocust blijven én min of meer gelijke tred houden ('kompas' en 'waterpas').

We zijn er ons van bewust dat de vernieuwing van de parochie een continu proces is. Verandering gaat stap voor stap en gebeurt steeds opnieuw. De kunst bestaat erin enerzijds aan te sluiten bij het goede dat al begonnen is en anderzijds, waar nodig, ook werkelijk het nieuwe aan te durven.

Ten slotte: dit is een oriëntatienota. Hij wil perspectief en handvatten aanreiken, geen eisen formuleren. We vertrekken nu bij de *liturgie* en gaan over de *diaconie* naar de *verkondiging*. Alle drie zijn ze kernopdrachten van een parochie. Niet omwille van zichzelf, maar om *ruimte te maken voor Gods aanwezigheid*, om een gemeenschap te zijn waarin Hij thuis kan komen. Daartoe moeten we Hem ontmoeten en het samenzijn vieren (liturgie), zijn Liefde beleven en doen (diaconie) en Hem aan het Woord laten (verkondiging).

¹ Anders dan in de versie van 2016 spreken we in deze tekst niet langer over 'de nieuwe parochie', maar over de 'parochie'. We bedoelen dan de 43 nieuwe entiteiten die in 2016 in het bisdom Gent opgericht zijn.

Liturgie

1 Parochie opgebouwd vanuit het vieren van de eucharistie

- Er is een wezenlijke band tussen de (parochiale) kerkgemeenschap en de viering van de zondag, met centraal daarbij de viering van de eucharistie. De zondagseucharistie is geen initiatief of aanbod van de parochie. Het is omgekeerd: doorheen Gods gave van de eucharistie aan ons, wordt de kerkgemeenschap opgebouwd. Naarmate de verrezen Heer mensen bijeenbrengt over verschillen en geografische spreiding heen, wordt die parochiegemeenschap een **profetisch** teken in onze samenleving. Haar gerichtheid op de brede wereld, haar getuigenis en haar gastvrijheid zijn maar mogelijk als de gemeenschap in zichzelf verscheiden genoeg is. Dat komt het sterkst aan het licht in de zondagseucharistie. Hier klopt het hart van elke christen-gemeenschap. In ons bisdom is **de zondagsviering daarom in principe een eucharistieviering**, tenzij er 'ergens en tijdelijk' uitzonderlijke omstandigheden zijn waardoor enkel een gebedsdienst mogelijk is.
- Om de gemeenschapsopbouwende en initiërende kracht van de eucharistie en van alle liturgie te kunnen aanboren, moeten we ze met de grootst mogelijke **zorg** vieren. Wanneer we ons toevertrouwen aan de oude woorden en gebaren, aan de handelingen en symbolen, komen we thuis in het geloof en worden we omgevormd tot het ene lichaam van Christus in deze wereld. Op een doorleefde manier vieren, leidt tot een warme en 'aansprekende' liturgie die het hart van onze tijdgenoten kan raken. Dat vraagt '**ars celebrandi**', de vaardigheid om een liturgische taak met zorg op te nemen, en dus ook liturgische catechese en **vorming** voor alle medewerkers.
- *CCV in het bisdom Gent biedt liturgische vorming op maat aan. Contact: zie achteraan.*

2 De kwaliteit van de zondagseucharistie

- Verzorgde liturgie wordt gedragen door velen. Het is geen kwestie van zoveel mogelijk mensen een taak geven, de betekenis is dieper: omdat ze de zaak is van een gemeenschap, is liturgie altijd een **samenspel** van rollen, dienst-taken en charisma's. De zondagseucharistie in het bijzonder kan niet op een

geloofsinitiërende manier gevierd worden als ze het werk is van een pastoor en een enkeling die alle taken op zich neemt, met de gemeenschap in de rol van 'toeschouwer'. **Schaarste** aan mensen en middelen is een doorslaggevende reden om op minder plaatsen een meer 'kerkelijke' liturgie te vieren.

- Omdat de eucharistie zelf geloofspedagogie is, is het zinvol de **catechese** bij doopsel, vormsel, eerste communie en huwelijk zo veel mogelijk rond de zondagseucharistie te organiseren (zie ook verder bij *Verkondiging*).
- Liturgische **zang**, zo verwoordt het Concilie, is "een noodzakelijk en integre-rend bestanddeel" van de liturgie. Wie verantwoordelijkheid draagt voor de liturgie, besteedt er dan ook ruime en deskundige aandacht aan. Omgekeerd staat de inbreng van koor, dirigent, organist, cantor... niet op zichzelf.
- Goed en biddend voorgaan vergt de nodige **tijd en innerlijke rust**. De voor-ganger heeft daarom beter minder vieringen waarin hij kan beleven wat hij doet en zegt en zo de gelovigen kan helpen om binnen te komen in een hou-ding van gebed. Van binnenuit 'meegaan' met de dynamiek van de liturgie: dat is meteen ook de echte betekenis van de 'actieve deelname' van de gelovigen.
- Het is een zinvolle 'investering' de **misdiensers** goed te ondersteunen, een werking uit te bouwen, eventueel de banden met Jokri aan te halen.
- In de liturgie is er aandacht voor **kinderen** met kindvriendelijke momenten (bij de processies, het Onzevader...), eventueel kinderopvang of kinderneven-dienst, een kinder-/jeugdkoor.
- Als er een liturgische werkgroep is, is die beter geen groep die liturgie 'maakt' (teksten zoekt, liturgische scenario's uitschrijft...), maar die wat hierboven vermeld is, bewaakt en mee mogelijk maakt. De groep stippelt het parochiaal liturgisch beleid uit en voorziet regelmatig in de eigen liturgische vorming. Hij zorgt mee voor goede communicatie, zet **samenwerking op voor de groei naar één parochiale zondagsviering** en slaat bruggen met de catechisten-ploeg en de ploeg diaconie in functie van een vernieuwde beleving van de zondag (zie ook bij *Verkondiging* en *Diaconie*).

3 Andere liturgische vieringen

- Weekdagliturgie
 - ▷ Het is goed als op een of meerdere dagen in de week parochianen de gelegenheid hebben om op één plaats samen eucharistie te vieren. Dit kan telkens in een andere kerk, ook daar waar op zondag geen eucharistie wordt gevierd. In dat geval is het wel belangrijk om deze eucharistievieringen tijdens de week **niet aan te bieden of op te vatten als een vervanging van de eucharistie op zondag**.
 - ▷ In heel wat kerken is geen weekdageucharistie mogelijk. Kerken die wel nog voor liturgisch gebruik bestemd zijn, blijven echter voluit oorden van gebed. Daarom zijn ze in principe **open**. Ze ogen verzorgd en getuigen van een stemmige sfeer, met een inrichting (verlichting, kaarsen, iconografie, intentieboek...) die passanten en bezoekers uitnodigt tot persoonlijk gebed. Indien de openingsuren om goede redenen beperkt zijn, is het van belang dat de uren goed en breed bekend gemaakt worden (aan de kerken, in Kerk&Leven).
 - ▷ In die kerken kan op regelmatige basis – naar gelang de mogelijkheden en de noden of bijvoorbeeld op een marktdag – het **getijdengebed** worden. Het Concilie beklemtoont dat het **getijdengebed**, waarvan het morgen- en avondgebed de belangrijkste diensten vormen, een gebed van het volk Gods is. Daarnaast is het goed tijdens de week ook **andere gebedsvormen** aan te bieden: eucharistische aanbidding, rozenkrans, gebedsviering in de sterke tijden, ...
- Viering van het doopsel
 - ▷ Omdat het over een **initiatiesacrament** gaat, worden doopsels gevierd in kerken waar de gemeenschap samenkomt voor de zondagseucharistie. Om diezelfde reden verdient af en toe dopen in de zondagseucharistie aanbeveling.
 - ▷ De doop betekent en bewerkt de opname van een nieuw lid in de kerkgemeenschap. Daarom kan deze **nieuwe familie** moeilijk afwezig blijven. De doopviering mag dus geen randgebeuren zijn, los van de geloofsgemeenschap.
 - ▷ In de regel gaat het in de doop telkens om een **gemeenschappelijke** doopviering, om het gemeenschapskarakter te valoriseren. Dit biedt ook meer mogelijkheden om de doopviering liturgisch-muzikaal goed te **verzorgen**.

▷ CCV plant in 2021-2023 in ons bisdom een brede bezinning op het doopsel en daarna vorming voor doopcatechisten en voorgangers in de doopviering.

- Uitvaartliturgie
 - ▷ Een katholieke uitvaart vindt in de kerk plaats. Wanneer de overledene na de kerkdienst wordt gecremeerd, kan in het crematorium nog een kort afscheidsgebed – analoog aan dat op het kerkhof – worden gebeden.
 - ▷ De uitvaartliturgie kan gelijkwaardig in een woord- en gebedsdienst of in een eucharistie worden gevierd. In een woord- en gebedsdienst kunnen behalve de priester of diaken ook door de bisschop gemandateerde gebedsleiders voorgaan. De keuze tussen beide vormen gebeurt in gesprek tussen de pastorale verantwoordelijken en de familie. Bepalend daarbij is de vertrouwdsheid van de overledene en van de nabestaanden met de eucharistie.
 - ▷ De ICL publiceerde de brochure *Uitvaartliturgie in een woord- en gebedsdienst*, met concrete modellen.
 - ▷ Ook de uitvaartliturgie is geen randgebeuren, los van de geloofsgemeenschap. De hele gemeenschap komt in het afscheid nabij en gaat mee de geloofsweg door dood naar verrijzenis. Bovendien staat een kwalitatieve uitvaartliturgie niet op zichzelf, maar maakt ze deel uit van een **samenhangende parochiale rouwpastoraal**, die verbinding legt met de zorg voor zieken en stervenden, en met aandacht voor herdenking, nazorg en rouwbezoek (zie ook bij Diaconie).
- Sacrament van de verzoening
 - ▷ Christenen vieren in woord en teken de barmhartigheid van God en de verzoening. Het is goed dat er in de parochie geregeld een gezamenlijke viering plaatsvindt met gelegenheid tot het ontvangen van het sacrament van de verzoening.
 - ▷ Daarnaast is het belangrijk om de mogelijkheid tot een persoonlijke viering van het sacrament van de verzoening kenbaar te maken.

Diaconie

I Uitdrukking van het diepste wezen van de Kerk

- Niet minder dan de verkondiging en de liturgie is de diaconie **eredienst** in de volle zin van het woord. Wanneer we omzien naar de gekwetste mens, keren we ons hart naar de Heer. Diaconie mag dus niet gezien worden als het kleine broertje van de liturgie en de verkondiging.
- Kwaliteit is belangrijker dan kwantiteit. Het komt erop aan **tekens** te stellen en gist in het deeg te zijn. Daarom mag diaconie niet worden uitbesteed aan (semi-)externe groepen of organisaties en is het goed dat een of enkele concrete projecten vanuit het hart van de parochie worden gedragen.
 - ▷ In kerkelijke samenkomsten zou steeds iets van een **passie** voor de mens in nood ervaarbaar moeten zijn.
 - ▷ Omgekeerd dient er zorg te zijn voor de kerkelijke en gelovige inbedding van de diaconie, bijvoorbeeld door **geloofsvorming** voor de medewerkers en door zorg te dragen voor hun liturgisch leven en gebedsspiritualiteit. Of door in alle vrijheid een liturgisch of catechetisch aanbod aan een diaconaal initiatief te koppelen (vb. een gebedshoekje in het parochiaal sociaal centrum).
 - ▷ De diaconie is een bevoorrechte weg van contact en **samenwerking** met mensen die minder of helemaal niet vertrouwd zijn met de kerkgemeenschap.
- Catechese en liturgie hebben oog voor de diaconale dimensie.
 - ▷ De **catechese** laat jong en oud kennismaken met het sociale dienstwerk van de parochie of van het bisdom.
 - ▷ In de **eucharistie** kan men in de **voorbede** inspelen op actuele plaatselijke noden, bij het **aanbrengen van de gaven** kunnen ingezamelde producten naar voren gebracht worden, de **collecte** kan herontdekt worden als het moment waarop we onze verbondenheid met de arme tastbaar uitdrukken, **ziekencommuniedragers** kunnen van aan het altaar worden gezonden. Bij de **zending** worden we gezegend en ontvangen we de kracht van de Heilige Geest opdat we in de wereld en in het dagelijkse leven ons christenzijn beleven als een dienst aan Jezus in al onze broeders en zusters.

- De diaken herinnert de Kerk aan haar roeping om dienstbaar te zijn aan de wereld. Het dienstwerk van **de diaken** concentreert zich in het bijzonder op de mens in nood. Hij bezielt en begeleidt de diaconie van de geloofsgemeenschap.
 - ▷ Maar ook assisteert hij op zondag de priester aan het altaar om de verzamelde gemeenschap op de wereld van de minsten te betrekken.
 - ▷ En in de verkondiging staat hij er garant voor dat de gekwetste mens niet wordt vergeten.

2 Een veelzijdige opdracht

- **Broederlijkheid.** Geen zorg voor de wereld zonder **fraterniteit onder gelovigen**. Ze is de manier waarop de belofte van een nieuwe wereld hier en nu reeds, zij het in alle voorlopigheid, wordt gerealiseerd. Mogelijkheden bij de samenkomst op zondag:
 - ▷ Ontmoeting voor of na de eucharistie.
 - ▷ Georganiseerd vervoer voor ouderen en zieken, zeker vanuit de plaatsen waar geen eucharistie wordt gevierd.
 - ▷ Bij de voorbede: intenties vanuit de zorgen en noden van de parochianen.
 - ▷ Ziekencommunie, vertrekkend vanaf het altaar.
 - ▷ Even contact nemen wanneer de kerkstoel van 'een vertrouwd gezicht' leeg blijft.
 - ▷ Een kaartje, door de gemeenschap getekend, voor zieken, ouderen of rouwenden.
- **Gastvrijheid.** Een diaconale parochie is een parochie met open deuren, in het bijzonder voor de armen in de vele betekenissen van het woord. In de arme of vreemdeling die bij ons te gast wil zijn, dient de Heer zelf zich bij ons aan.
 - ▷ Het is een wezenlijke vraag voor de parochieploeg, maar ook voor lokale werkgroepen: worden de armen bereikt, welkom geheten en betrokken?
 - ▷ Om vriendschap met de armen te kunnen sluiten, moet de parochie zich een spiritualiteit van de 'armen van geest' eigen maken. Alleen wie zichzelf ten diepste arm weet, wordt broeder of zuster van de arme.
 - ▷ Gastvrijheid in de parochie krijgt bijvoorbeeld gestalte via de medewerkers van het secretariaat, via een onthaalploeg, via het onthalen en 'omarmen' van een vluchtelingengezin in een huis van de parochie, via een ondersteuningsinitiatief voor mensen met een migratie-achtergrond.

- **Solidariteit.** De parochie engageert zich ook daadwerkelijk voor de armen en zwakken. Diaconale projecten kunnen zeer divers zijn. Keuzes dringen zich op.
 - ▷ Een ziekenzorgkern, die zich bijzonder naar zwaar zieken en vereenzaamde hoogbejaarden richt, is onontbeerlijk.
 - ▷ Ook een ploeg rouwbegeleiders is essentieel. Rouwbezoekers werken in een parochiaal team en in verbinding met de zorg voor zieken en de zorg bij overlijden en afscheid (zie ook bij Uitvaartliturgie).
 - ▷ Om armen en vreemdelingen, in het bijzonder vluchtelingen nabij te zijn, is een ploeg sociaal bewogen vrijwilligers noodzakelijk. In vele parochies is al een welzijnsschakel of een Sint-Vincentiusvereniging actief. Ook een tweedehandswinkel, een initiatief van voedselondersteuning, huiswerkbegeleiding voor kansarme jongeren of een systematischer uitgebouwde armoedewerking zijn mogelijk. Naast materiële steun, zijn altijd ook een luisterend oor en een plek om op adem te komen van belang.
- **Presentie.** Gastvrijheid en solidariteit zijn niet louter 'activiteiten' of doedingen. Ze vereisen ook presentie. Presentie is een gelovig geïnspireerde betrokkenheid, meer mensgericht dan probleemgericht. Pas als je 'met iemand' bent, kan je er 'voor iemand' zijn (Andries Baart). Diaconale presentie heeft iets sacramenteels, ze verwijst naar een grotere Aanwezigheid: van Hem die zich laat kennen als 'Ik zal er zijn voor u'.
 - ▷ Zo vragen ziekenbezoek, rouwgesprek en hulpverlening een attitude van presentie, en de gevoeligheid om geloof op een gepaste manier ter sprake te brengen. Ondersteuning en vorming zijn hierbij wenselijk.
- Deelname aan de strijd voor **gerechtigheid, vrede** en behoud van de **schepping**. Veel lijden heeft een structurele, maatschappelijke en zelfs een mondiale component. Nationale en internationale organisaties, ontstaan in de schoot van de Kerkgemeenschap, vervullen hier een rol: Welzijnszorg, Broederlijk Delen, Caritas Internationaal, Missio, Orbit, Pax Christi, Sant'Egidio, ...
 - ▷ De parochie steunt hen, bij voorkeur vanuit één werkgroep die het geheel van dergelijke steun behartigt. Ook sensibilisering is van belang, in groeiende mate ook voor het ontwikkelen van een scheppingsspiritualiteit en een ecologisch verantwoord parochiaal beleid. We waken erover de Bijbelse motivatie daarbij niet te laten ondersneeuwen. Inspiratie en ondersteuning kan gevonden worden bij Ecokerk, dat ook in ons bisdom sterk actief is (<https://netrv.be/ecokerk>).

3 Samenspel van territoriale en categoriale pastoraal (voortdurende zorg of ketenzorg)

- In de parochie wordt gezocht naar **samenspel** en **wisselwerking** tussen de parochie en de zorgvoorzieningen in de buurt (woonzorgcentra, ziekenhuis, voorziening voor mensen met een beperking, geestelijke gezondheidszorg, ...). Bovendien doet zich in de zorgsector een groeiende 'vermaatschappelijking van de zorg' voor: mensen verblijven almaar korter in residentiële voorzieningen en er is een groeiend aanbod van thuiszorg op maat. Het is goed dat de pastorale aandacht vanuit de kerkgemeenschap een zekere continuïteit kent, of de gekwetste/zieke/oude mens nu in opname, dan wel thuis is.
- De parochieploeg kan
 - ▷ met helikopterzicht het ketenzorglandschap **in kaart brengen**
 - ▷ inventariseren hoe er nu al wisselwerking is
 - ▷ **persoonlijke contacten** met sleutelfiguren stimuleren
 - ▷ mensen vanuit de parochie samenbrengen met directies en pastores voor gesprek over **noden** en **mogelijke samenwerking**
 - ▷ **zoeken naar structureler aanpak en ondersteuning**
- *CCV ondersteunt lokale initiatieven van voortdurende zorg.*

Verkondiging

1 Missionair en initiërend

- Al verscheidene jaren werken we in ons bisdom aan een meer missionaire en initiërende catechese en verkondiging. Dat betekent dat we er niet langer van uitgaan dat wie met de Kerk in contact komt, vertrouwd is met het christelijke leven.
- Daarom ...
 - ▷ stellen we mensen de **elementaire** bouwstenen van het geloof voor ('eerste verkondiging' en 'kerygma'),
 - ▷ bieden we hen een **traject** aan waarin ze kunnen proeven van alle aspecten van het christelijk leven ('initiatie'),
 - ▷ staat een geest van vrijheid, hartelijk **onthaal** én vrijmoedig getuigenis centraal,
 - ▷ is **beleving** belangrijker – en in elk geval eerder – dan kennisoverdracht,
 - ▷ is de **Schrift** voor de catechese de belangrijkste bron van geloof. Daarmee hangt samen: thuiskomen in het dialoog-karakter van het christelijke gebed en van de liturgie.

2 Volwassenencatechese onontbeerlijk

- Vandaag ontdekken (of herontdekken) meer en meer volwassenen het geloof. Bovendien vergt het (binnenkomen in het) christelijke leven een proces van rijping en omvorming dat nooit ophoudt. Daarom vinden we in de nieuwe parochie de volgende initiatieven:
- Het catechumenaat.
 - ▷ De parochie is in staat **catechumenen** te **begeleiden** (zie eerder in de inleiding: het is haar meest wezenlijke opdracht alles aan te bieden om gelovig te worden en om een leven lang gelovig te kunnen zijn). Een catechumeen is een volwassene die via een aantal liturgische stappen en een catechetisch traject tot de sacramentele initiatie wordt gebracht. De catechese helpt de nieuweling innerlijk aan te sluiten bij het geloof dat in de ritën wordt gevierd.
 - ▷ Wanneer zich een volwassen doopkandidaat aandient, neemt men contact met de diocesane verantwoordelijke voor het catechumenaat. In overleg wordt een aangepast **catechumenaal traject** uitgetekend: een samenspel van diocesane en vooral parochiale initiatieven met als doel de catechumeen te laten thuiskomen in het geloof én in de parochiegemeenschap.

Daartoe wordt een persoonlijke begeleider ('doopborg') uit de parochie aangesteld die de doopkandidaat van dichtbij volgt en begeleidt. Eventueel is er lokaal ondersteuning van een dekenale contactpersoon die ook in de diocesane adviesraad zitting heeft.

- Gemeenschapscatechese op zondag.
 - ▷ Het zou mooi zijn, mocht zo'n initiatief minstens twee keer per jaar (bv. begin van de advent en begin van de veertigdagentijd) in de parochie plaats kunnen vinden. Het is een catechese, aansluitend bij de **zondagsviering**, waarop iedereen uitgenodigd is. Centraal staan de lezingen van de dag of de sterke tijd van het jaar. Ingrediënten zijn: gastvrij **onthaal**, luisteren naar de **Schrift**, samen **zingen**, **werkwinkels** voor kinderen en volwassenen met liefst ook een echt intergenerationeel aanbod, eucharistie vieren en gezellig samenzijn.
 - ▷ CCV Gent werkte de afgelopen jaren enkel voorbeelden uit die digitaal te downloaden zijn. Zie <https://www.kerknet.be/ccv-gent/artikel/catechese-op-zondag>
- Andere vormen van volwassenencatechese.
 - ▷ Het **Bijbels leerhuis** wordt tweejaarlijks vanuit het bisdom aangeboden, maar georganiseerd in de parochie of binnen het dekenaat. De idee is dat naast een overkoepelende start- en slotbijeenkomst, groepjes deelnemers ter plaatse 7 (maandelijks) bijeenkomsten hebben rond een Bijbelboek of Bijbels figuur, steeds in een combinatie van impuls, uitwisseling en gebed. CCV voorziet in vorming van lokale begeleiders en in een map.
 - ▷ Het **WeG-project** (*Kom en zie, Opnieuw beginnen, Jonge Wijn*) biedt diverse catechesereeksen voor groepjes volwassenen, is geënt op de Schrift en richt zich vooral tot (her)beginners.
 - ▷ De reeks **Ontmoetingen** bestaat uit vier avonden die (liefst) bij een gezin thuis plaatsvinden en is opgebouwd rond evangelische ontmoetingsverhalen. De methode schept kansen om op een gemoedelijke, frisse manier het abc van het geloof te (her)ontdekken.
 - ▷ In de **School voor geloofsverdieping** wordt tijdens 19 avonden in één jaar op een toegankelijke manier het Bijbels geloof verhelderd. Theologische basisvorming voor zinzoekers, gelovigen en pastoraal geëngageerden die beter willen 'weten wat we geloven'.
 - ▷ **Huwelijkscatechese**. In de vraag naar een kerkelijk huwelijk schuilt het verlangen om een christelijk gezin te worden. De uitdaging voor de

parochie bestaat erin de huwelijks catechese meer initiërend te maken. Daartoe werd in ons bisdom een traject met bijhorende map uitgewerkt.

- ▷ De **gelovige gezinsvakanties** tijdens de zomer, in de abdij van Orval en in het Zwitserse Chandolin, combineren vakantie, ontmoeting en ontspanning met catechese, geloofsgesprek, viering en gebed.
- ▷ Via **dialogavonden** waar mensen van verschillende geloofsovertuigingen elkaar ontmoeten en in gesprek gaan, leren christenen ook hun eigen geloof beter te verwoorden en leren ze 'zichzelf te zijn' in een plurale samenleving. Orbit Oost-Vlaanderen helpt dit organiseren.
- ▷ *Info bij CCV in het bisdom Gent.*

3 Pastoraal bij eerste communie en vormsel een missionaire wending geven

- Als algemene oriëntatie betekent dat een welbegrepen 'relativering' van de eerste communie- en vormsel catechese die zich exclusief op de kinderen richt:
 - ▷ lange trajecten van voorheen **korter** en **soberder** maken,
 - ▷ een – intergenerationele – **catechese voor het jonge gezin**, gericht op het christen worden,
 - ▷ van zodra het mogelijk is, de initiatie catechese integreren in de bestaande catechese en eucharistie op zondag van de geloofsgemeenschap.
- Een sterkere uitbouw van het begin van het hele initiatietraject, namelijk de **doop catechese** (die eigenlijk volwassenen catechese is), verdient prioritaire aandacht:
 - ▷ Het opzetten van een catechetisch traject voor ouders en doopouders,
 - ▷ inclusief een werkelijke kennismaking met de geloofsgemeenschap.
- Elementen voor een missionaire en initiërende omvorming van de pastoraal bij de initiatiesacramenten:
 - ▷ **catechese op zondag** organiseren met het liturgisch jaar als fundamenteel 'lees- en beleavingsrooster', aansluitend bij en inspelend op de eucharistie van de geloofsgemeenschap – een apart circuit is onvruchtbaar.
 - ▷ de **'eerste communie-tocht'** en de **'vormseltocht'** vormen een beproefde methodiek van intergenerationele catechese in de schoot van de parochie. *Materiaal voor beide kan ontleend worden in het catechetisch documentatiecentrum.*

- ▷ gezinnen met dopelingen, vormelingen en eerste communicanten in de **geloofsgemeenschap uitnodigen en onthalen** tijdens (bepaalde) zondagsvieringen (bv. onthaal- of 'ingroei'-vieringen) en hen laten aansluiten bij de **gemeenschapscatechese** op zondag (bv. als keuze-activiteit).
- ▷ ouders uitnodigen op bestaande initiatieven van volwassenen catechese (bv. Ontmoetingen).
- ▷ kinderen en ouders **uitnodigen** om deel te nemen aan liturgische, diaconale en catechetische initiatieven van de parochie (vb. eerste communie-traject in samenspel tussen school, gezin en parochie).

- Ook de jongerenpastoraal kan tijdens en na de initiatiesacramenten een verkondigende rol opnemen. Er zijn twee soorten jongerenpastorale werkingen:
 - ▷ Allereerst de **misdiënaarswerkingen**, die al kunnen starten vanaf zeven jaar (na de eerste communie). Een misdiënaarswerking kan meer behelzen dan een beurtrol voor misdiënaars: het is aan te raden om enkele keren per jaar samen een activiteit te organiseren zodat de misdiënaars elkaar kunnen leren kennen en inspireren. *IJD organiseert vorming op maat voor misdiënaars(werkingen).*
 - ▷ De andere jongerenpastorale groep is de **Jokri- of plusserswerking** die van start gaat na het vormsel. Jokrigroepen komen maandelijks of om de twee weken samen om samen te spelen, bezinnen, vieren ... Extra dimensies aan de Jokrigroep kunnen zijn: een jongerenkoor, een vormelingenwerking, een Taizé groep ... *Meer info over Jokri: zie onder.*
 - ▷ IJD organiseert jaarlijks begin juli de **Ontmoetingsdagen (OD)**, een zevendaags kamp voor 12-18 jarigen. Om met leeftijdsgenoten samen te spelen, het stil te maken, op avontuur te gaan, zich diaconaal in te zetten, te bidden, elkaar te ontmoeten ... De parochie kan de Ontmoetingsdagen sterker bekend maken, te beginnen bij de vormelingen.
- Achtergrond- en werkmateriaal hiervoor:
 - ▷ Twee belangrijke brochures:
 - *De sacramenten van de christelijke initiatie bij kinderen en jongeren vandaag. Oriëntaties voor een missionaire vernieuwing*, Licap, 2013.
 - speciaal voor het vormsel: *Pastoraal bij het vormsel. Catechese en gemeenschap*, Licap, 2010.

Meer info? Raadpleeg de websites van:

- **Bisdom Gent**
www.bisdomgent.be
- **CCV Regio Gent**, Nederpolder 24, 9000 Gent
www.ccv.be/gent
- **IJD - Jongerenpastoraal Vlaanderen**, Gent
<https://www.kerknet.be/ijd/organisatie/over-ijd-gent>
- **Sint-Baafshuis**
(met HDGI, bibliotheek en catechetisch documentatiecentrum)
www.sintbaafshuis.be